

MISIONÁŘSKÉ LISTY.

Číslo 3.

Březen 1888.

Ročník XVII.

„Misionářské Listy“ vycházejí měsíčně co příloha k časopisu „Evanjelický Církevník“ v Humpolci v Čechách, a stojí ročně i s „Církevníkem“ 1 zl. 50 kr., bez Církevníka toliko 20 kr., poštou 30 kr. Obsah jejich vztahuje se k pracím ev. misionářů ve všech pohanských zemích, jmenovitě k pracím misijní společnosti Lipské, kteréž také zaslané nám příspěvky ochotně odvádíme, neudá-li dárci společnost jinou.

Missie v osadách německých.

Roku 1884 vstoupilo Německo do řady zemí, které mají v cizích dílech světa državy a ochranné oblasti. V Kamerúnu a v zemi Namaquův v Africe a na velikém austrálském ostrově Nové Guinei vztýčena německá vlajka, ve Východní Africe otevřena rozsáhlá zemiště německému obchodu a vlivu. Který křesťan a přítel missie by se při tom netázal: zdali nyní též německé missii nastane doba nového rozkvětu? zdaž národ německý ukáže nyní konečně větší horlivost k rozšiřování království Božího mezi pohany, než tomu bylo až dosud? Neboť jest dokázáno, že zájem missijní stojí ve stejném poměru k rozšířeným stykům obchodním s cizinou; oba národové, kteří s cizími zeměmi a národy nejvíce do styku přicházejí, Angličané a Američané, mají též nejochotnější srdce, přinášeti těmto národům tu nejdrahocennější perlu, ten největší poklad. Zdaž přidruží se v tomto ohledu ku jmenovaným národům i národ německý?

Budoucnost to ukáže. Listy tyto neopomenou čtenáře o práci německé missie, totiž o dílu missijním v německých osadách vůbec, příležitost zpravovatí. Nyní však čtenáři naši nechť zvědí, co ve zmíněných oblastích missie až dosud pracovala a vykonala.

I. Obráťme nejprv pozornost svou k oblasti Kamerúnské. Dne 21. července 1884. rozvinuta tam německá zástava. Již od roku 1868 provozovali tu němečtí kupci kvetoucí obchod. Ovšem že neustálé války tamnějších národů obchodu velmi překážely. Vnitrozemští kmenové nechtěli nadále trpěti, aby náčelníci na pobřeží (Král Aqua a Bell) osobovali si výhradné právo zprostředkovatí obchody, oni chtěli přímo a tudíž laciněji s bělochy se stýkati. Král Bell, utrpěv citelnou porážku, žádal se svými soudruhy anglickou ochranu. Žádost zůstala nezodpověděna. Tu učinili zástupcové německých firem náčelníkům návrh, aby se postavili pod ochranu německého císaře. Tři náčelníci, Bell, Aqua a Jos, učinili v tom smyslu zadání a ochranné panství Německa přes probouzející se žárlivost Angličanů nznáno, ba více: Duallové a Isubové, dva hlavní kmenové, stali se poddanými říše německé. Co učiněno se strany křesťanské do té doby ve prospěch těchto nynějších německých poddaných?

Ačkoliv Evropané na tamnějším pobřeží provozovali obchod již ode dávna, napomáhajíce znemravňování oněch lidí otrokářstvím a pálenkou, nenapadlo přece žádnému zvěstovati Černochoům v pohanství pohříženým evanjelium. Teprve v roku 1850 přeplavil se baptistický misionář, Mr. Saker, z ostrova Fernando Po na protější pevninu, aby domorodcům, které při několika předchozích návštěvách byl seznal, přinesl evanjelium. Pohanství bylo tu ještě neotřesené, kořenů jeho nedotkla se ještě sekera. Pověra, kouzelnictví, krevní

pomsta, mnohé ukrutné obyčeje byly všeobecně rozšířeny. Nevědomost a neznalost všelikých kulturních prací napomáhaly potlačování skrze cizince. Mis. Saker hleděl obyvatele vycvičiti v užívání sekery, pily a hoblíku a naučil je bednářství, tak že sudy na převážení palmového oleje na místě mohly býti zhotovovány; taktéž zedníky vycvičil a zvelebil rolnictví, které bylo zcela zanedbáno. Činěny mu ovšem v učení se domorodému jazyku veliké překážky, neboť když černoši zpozorovali, že si Saker jména jednotlivých předmětů zaznamenává, udávali — bojíce se učarování — pojmenování falešná; po krátkém čase musili však s podivením slyšeti, že bílý muž, který osvojil si jednotlivá slova, naslouchaje chlapcům při hře, dovede se s nimi v jejich řeči dohovoreti. V největším nedostatku a strádání vytrvala missijní rodina na místě a v brzku počato se zvěstováním evanjelia; pro řeč tuzemců vynalezeno písmo a přikročeno ku překladu bible. Po uplynutí jednoho roku pokřtěn první tuzemec a v brzku následovalo pět jiných. Tu však probudila se nenávisť pohanů. Přece ale malá osada Bethel zachována. Saker nebyl jen velmi vytrvalým, on měl též zvláštní obratnost v zacházení s domorodci. Byl to zajisté řídký příklad důvěry k pohanům, že Sakerová choť, když manžel její za příčinou zotavení vydal se na cestu do Anglie, sama zůstala v zemi, jediná Evropanka mezi pouhými pohany. Brzy nacházíme druhou stanici v Bimbii čili v King Williamstownu (městu krále Viléma); i jiní missionáři přišli stárnoucímu Sakerovi ku pomoci; dva domorodci, Jakub Cover a Jiří Nkwe, požívali jako učitelé a pastýři velikého vlivu a vážnosti, a poněvadž i někteří „králové“ přátelsky se chovali, pokračovalo dílo missionářů stále ku předu. Po 33leté věrné práci musil se Saker navrátiti do Anglie, neboť síla jeho byla zlomena; zemřel dne 13. března 1880. Když zpráva o jeho smrti dostala se do Kamerúnu, ustanovil král Aqua se svou radou, aby od té doby na památku Sakerovu celý kmen světil neděli jakožto den odpočinku. V pravdě, krásný to pomník! — Počet křesťanů nestal se velikým, jest totiž mnohem více posluchačů slova než skutečné pokřtěných. V roce 1886 nalezalo se pod správou 15ti evropských a 13ti domorodých kazatelů na desíti stanicích 203 komunikantů a šest škol se 614 žáky (mezi nimi 127 dívek).

Následkem válečných nepokojů, které udály se bohužel při převzetí ochranného penství skrze Německo, usnesli se angličtí baptisté od missie v Kamerúnu upustiti. Radostné jest při tom, že — dá-li Bůh — věrná práce Baptistů nepřijde na zmar. Misie basilejská jest ochotna převzítí missii v Kamerúně; odeslala tam již dva z nejzkušenějších svých missionářů ze Zlatého Pobřeží a na její vyzvání přidělila k této komissi missie severoněmecká jednoho ze svých na Pobřeží otrokářském usazených missionářů.

II. O Angra Pequeně, Zálivu Velrybím a zemích ležících v jeho úzadí dostačí, když pro dnes jen v krátkosti se zmíníme, ačkoliv by se o pokrocích evanjelia v krajinách těch dalo více vypravovati. Neboť Hotentoti, Herérové a Namaquové stali se ve velikém počtu křesťany. Německý missionář Schmelten, stojící ve službě missijní společnosti anglické, upozornil missii barmenskou na oblast v jihozápadní Africe. Missionáři Hahn, Kleinschmidt, Krönlein a jiní pečovali o tamnější národy. Roku 1886 čítala porýnská missie na 27 stanicích 37 evropských missionářů, 153 jednotlivých pomocníků, 15028 křesťanů, 40 škol se 3314 žáky (mezi nimi 1500 dívek). Poněvadž se úhrnný počet všech domorodců v zemi Namaquů a Damara páčí na 50000, zbývá ještě mnoho práce.

III. Na východním pobřeží Afriky, kdež východoafrická společnost pod německou ochranou získala veliká zemiště, mezi Vaniky, Džaggy, Ugandy a jinými kmeny pracovali především dva Němci, totiž Dr. Krapf a po něm Reb-

mann. Stáli ve službě anglikánské missijní společnosti, která ještě dnes vedle vícero jiných anglických a skotských missií tam své dílo koná a mezi těmito všemi dosáhla největší rozšířenosti: 9 stanic, 19 evropských a 17 domorodých pracovníků, 926 křesťanů (přírůstek v roce 1884 obnášel 145), 7 škol se 395 dítkami (100 dívek), kdežto ostatní missijní společnosti dohromady as 350 církevních údů čítají.

Tedy po 40 letech nejobtížnější a nejvěrnější práce ještě ne zplna 1300 křesťanů! To je málo. Důkaz to, že i tam, kde mnohé okolnosti jsou příznivé, práce missijní jest velmi obtížná. Tím méně však smějí missionáři němečtí, jak se z rozličných stran žádá, pokoušeti se o vytlačení těchto důležitých a zkušených missijních společností z oněch nyní německých ochranných území. V missii věru národní řevnivost není na místě. Budou-li budoucně ve Vých. Africe pracovati Bavoři (v zemi Ukambani) a „Evanjelická missijní společnost v Berlíně“ (Direktor Vüttner, dříve missionář mezi Heréry), učiní to zajisté ruku v ruce obzvláště s anglikánskou missijní společností, která beztoho od znalců uznána jest jako souseďka velmi šlechetná.

IV. Na konec pohleďme ještě na ohromný, více než 14.000 čtver mil. veliký, až dosud skoro zcela neznámý austrálský ostrov, Novou Guinei. Missie zavítala sem již v letech padesátých a sice na severozápadní straně ostrova, ale nedostalo se jí zvláštního přijetí. Gossnerovy missionáři Ottow a Geissler usadili se na malém ostrově Mansinemu s tím úmyslem, aby si v Doreh (na pevnině) uprostřed mezi tuzemci vystavili chatku. Domorodci sice kázání poslouchali, ale k obrácení se neměli chuti; jsoutě stálými boji mezi sebou velmi zdivočili, ne sice bez dobromyslnosti a chuti k učení, ale jako děti všeho chtějí; mysl jejich více jest obrácena na tabák, jako na pravdu; až dosud jest lov po lidských lebkách a lidském mase zaměstnáním velice čestným. Jejich náboženství není nic jiného, než bázeň před zlými duchy; mrtvé sice pochovají do země, ale ob čas, pokud tomu hniloba nebrání, znova je ze hrobu vyjmají a (zvláště byli-li to děti) líbají. Missionář Ottow nedožil se prvního pokřtění; zemřel roku 1862 a Geisslerovi dopřáno teprv roku 1867, tedy po 12leté práci, pokřtíti několik domorodců. Později missie území toto opustila; avšak hollandská jedna společnost, a to Utrechtská, v práci jednou začaté pokračovala. Má na 6 stanicích 8 evropských a jednoho domorodého pomocníka. — Nyní stal se celý severní díl ostrova, asi polovice celého ostrova, pode jménem Země císaře Viléma majetkem německým, k tomu celá východní skupina ostrovů (souostroví Bismarkovo), končiny to, kam ještě nikdy missionář nevkroutil. Tu se vzchopili Němci, aby těmto novým německým „bratřím“ přinesli evangelium. Missijní ústav v Neuendettelsau vyslal do Nové Guiney austrálského missionáře Fliesl-a, který již více roků mezi Papuy působil a řeči jejich se naučil. Když v Cooktownu na severním konci Austrálie vstupoval na loď, dostalo se mu od tamnějších Němců výsměchu; že se minul rozumem pravili o něm, „pro Papujce že prý je nejlepší missie ta, která by je všechny se země shladila“. Anglická vláda byla jiného mínění. Chtěla muže tak výtečného získati pro missii mezi černochoy v severním Queenslandu a učinila mu tak příznivé nabídky, že založil blízko Cooktownu stanici. Nezůstal tu však a stanici musel převzít bratr, který za ním z Neuendettelsau poslán; on sám mohl se dne 8. října 1886 se svým pomocníkem Tremel-em v Simbangu usaditi. Domorodci jej však nechtěli trpěti. „Ty jsi zlý! Pryč s Tebou!“ brojili proti němu a oba mužové mohou své zachránění děkovati toliko ochraně Boží; Flierl utržil při tom malé poranění. Když se jich posměšně tázali, zůstanou-li u nich ještě tuto noc, odpověděli missionáři neohroženě: „Zůstaneme“. A vskutku volali potom: „Tak sed“ anebo „Zůstaň“.

Dle dopisu Flierl-ova ze dne 24. října 1886 podány missionářům již i důkazy přátelství.

Nebude zajisté bez užitku, budeme-li v krátkosti vypravovati o dílu, které mimo německý díl ohromného ostrova na jihu, jihozápadu a jihovýchodu od londýnské missijní společnosti vykonáno. Dne 23. dubna 1871 konány na ostrově Lifu slavnostní služby Boží. Domorodí učitelé, před několika desítkami sami ještě kanibálové (lidožrouti), odcházeli jako evangelisté do Nové Guiney, zřízení byvše k tomu slavnostně od církve. Na bázlivé domluvy přátelských perlolovců odpovídali missionáři otázkou: „Jsou tam lidé?“ — Ano, avšak tak hrozně zdivočelí, že Váš úmysl žíti mezi nimi nelze uskutečniti. „Dobře tedy, kdekoliv jsou lidé, tam musejí jíti i missionáři.“ Na cestě setkali se s domorodcem, který po 30 let v rozličných pohanských i křesťanských zemích ano i v Londýně se zdržoval a nyní jako průvodce se stal neocenitelným. Nejdříve obrátili se do průlivu Torresova; ostrovy tamnější navštíveny a podivným způsobem mnozí náčelníci přijali učitelé velmi přívětivě; již roku 1872 vystaven prvý kostelík průlivu Torresova a započata škola. Roku 1878 snesli ostrované své modly, aby je spálili. „My jsme křesťané a nebojujeme více“, voláno na bojechtivý zástup, který dle starého obyčeje přitáhl k zápasu. Když pak přece loupili a potom pronásledujícím je poškođeným padli do rukou, musili sice těmto uloupené věci vrátiti, ale neublíženo jim ničím. „Kdyby jsme se nebyli stali křesťany, byly bychom vás zavraždili“, pravili zajatým.

Na pevninu přineseno evangelium teprv r. 1872; i zde náčelníci učitelům dávali na jevo svoji přízeň. Ovšem že i zde nescházelo nepřátelství. Jako na ostrově Bamptoně několik křesťanů, na Rovo missionáři Dr. James a Thorngren (1876), tak i na Kolo povražděno zrádně 12 učitelů a křesťanů. Avšak to horlivost poslů křesťanských neschladilo. A tím se stalo, že londýnská missie na Nové Guineji a v jejím okolí zaujala pevné postavení. Missie dělí se na tři oddíly. 1. Oddíl západní, který hlavně průliv Torresův obsahuje a v němž 28 domorodých jihomořských učitelů a 3 angličtí missionáři pracují. Dne 8. srpna 1884 odbývána první missijní slavnost na Murray-Island, hlavním místu tohoto oddílu, k níž shromáždili se mnozí obyvatelé okolních ostrovů. Kollektá (kostelní sbírka) byla bohatá, 500 dárců přispělo 880 marky! 2. Střední oddíl s hlavní stanicí Port Meresby má jistě 16—18 stanic, ovšem jen 116 církevních údů, zato však více než 1200 školních dětí, tak že se tu práce marnou nejeví. 3. Východní oddíl je nejnovější. Zde našli missionáři všude stopy lidožroutství. Přátelský jeden náčelník přinesl jednoho večera jakožto znak přátelství — vařená mužská prsa. A přece i v tomto oddílu pokřtěno jich více než 100. Klid nedělní se zachovává a vůkol projevují se přání po učitelích. I zde tedy slovo Boží kráčí ku předu. Kdežto dříve Nová Guinea ode všech lodí úzkostlivě mijena, je tomu nyní zcela jinak. Dějiny missie na Nové Guineji jsou dojemným vypravováním o zázračných zachráněních a těžkých utrpeních, s trpělivostí snášených pro Pána, o časně smrti, krutém vraždění, a přece stává se u domorodců nenáhlá změna bytosti skutkem a často lze pozorovati i úplné obrácení se k živému a pravdivému Bohu.“ Angličtí missionáři a domorodí učitelé vykonali pro Pána a skrze něho práci obrovskou. Kéž Bůh požehná též dílu missionářů německých, aby chromný ostrov, na který se nyní od jihu i od severu útočí, stal se vítěznou kořistí Páně, kterýž jest světlem světa a chce celý svět spasiti.